

Чесць і слава радянському народові, який відстояв свободу і незалежність Батьківщини у Великій Вітчизняній війні

Борис ЗЕМЛЯКОВ,

капітан у відставці, колишній розвідник, учасник Великої Вітчизняної війни

ПОБЕДА не сама пришла. Не с неба к нам она свалилась — С фашизмом Русь жестоко билась. Чтобы Победа к нам пришла.

В тяжёлых схватках шли те дни. Мы под Москвой врага помяли. Под Тулой ребра посчитали. А в Сталинграде обрели.

НЕ МОГУ поверить.

Что война Кому-нибудь Была нужна. Не слышал, чтоб когда-нибудь она народам мира счастье принесла. А мир, вот мир везде на свете всем Всегда снял счастливым огоньком. И принёс и счастье и покой На шар земной.

О ДЕНЬТЕ ордена и вспомните бывшее, как шли в огонь и дым. Огнем разя врага. И знали, что война — счастье для народа, что впереди — враги. А за спиной — Москва. Немало верст хрилось пройти нам в гимнастерках фронтовых. Их, как реликвии, храним Для вас, для молодых. Чтоб не забыл никто из вас, какой ценой оплачен мир, чтоб самым дорогим для вас Был Мир! Мир! Мир!

У ДЕМ'ЯНСЬКОМУ КОТЛІ

У вересні 1941 року, коли війна безжалісно котилася по нашій радянській землі, я добровільно вступив до лав Червоної Армії. В ту пору мені ледь виповнилося сімнадцять. Але вважав себе цілком здатним стати на захист рідної Батьківщини, свого народу. Вагань не було. Було лише нестримне бажання піти на фронт. Саме таким патріотичним поривом була охоплена молодь того часу. І я не став винятком.

В ті важкі для країни дні в Саратовській області формувалась 2-а маневрено-повітряна десантна бригада для ведення бойових дій в тилу ворога. І коли в Ртищевському райвійськкоматі мені запропонували стати в стрій десантників, я охоче дав згоду.

Розпочалися заняття — нелегкі, націлені на прищеплення сміливості, рішучості, витривалості. Адже без цих якостей нічого і говорити про бійця повітряного десанту. Чого варті стрибки

з парашутом та з повною викладкою, стрімкі марші... Наприкінці грудня того ж року наша бригада перебувала в прифронтову смугу і розпочала активно готуватись до складної диверсійної операції.

Справа в тому, що завдяки наступальним діям Північно-Західного фронту 16-й фашистській армії було завдано крупної поразки: три дивізії розгромлено, а сім — оточено в районі Дем'янська (місто під Ленінградом, поблизу озера Ільмень). І ось тоді у нашого командування виник намір знешкодити штаб цього ворожого об'єднання. Відтак з числа бійців нашого батальйону, яким командував Герой Радянського Союзу Григор'єв, сформували групу спеціального призначення. До цього десантного підрозділу включили і мене.

Невдовзі зі Ступіно, що в Підмосков'ї, на літаках ТБ-3 нас доставили на передній

(Закінчення на 2-й стор).

45 літ од війни. Сорок п'ять років від переможного салюту, який пролунав 9 травня 1945-го. Важко осягнути вулканічну радість тієї пори всякому, хто народився пізніше, але той, хто

лістю ран. Шануймо ж наших ветеранів, шануймо, поки вони є, бо люди ці, як і ми, не вічні, ряди їхні рідіють. Придивімося до них пильніше і побачимо, що майже кожен може стати

кожному жесті і поруху! Порозмовляйте з Степаном Матвійовичем і, може, до вас перейде часточка його чарівної мудрості, чистих і високих переконань, чесного підходу до життя, вимогли-

хайло Дмитрович Веселов, Борис Авраміївич Земляков, Григорій Іванович Плехотнюк... Власне, цілою статтею можна перераховувати одні лише прізвища, кожне з яких може правити нам за

Шануймо ветеранів

вийшов живим з пекельного горнила другої світової, перебував страшний кошмар окупації, мужньо вистояв за верстатами в голодному тилу, виходив за плугом на осиротілому без чоловічих рук колгоспному полі, той і досі зі щемом сердечним згадує ясний день сорок п'ятого, коли люди сміялись і ридали, ридали і сміялись, носили на руках кожного, хто був у солдатській гимнастерці, пригосщали і шанували його, як найпершу людину країни, визволителя і рятівника всього білого світу.

Жаль, звичайно, що час випиває соки, вибирає колори, вигублює повноту гам. Якби це стосувалось гіркоти нещастя, то хай би так і було, але це стосується й радості. Втім, спогад про Перемогу завше зі сльозами на очах, сивиною на скронях, запахом пороху, бо-

взірцем і прикладом на все життя. Порозмовляйте коли-небудь зі Степаном Матвійовичем Андрощуком, який трудиться простим лаборантом на кафедрі іноземних мов. Трудиться він, звичайно, не задля заробітку — у відставного гвардії полковника пристойна пенсія. Трудиться він для того, щоб відчувати ритм і пульс сучасності — комсомолец тридцятих років, бойовий прикордонник, під час війни — начальник оперативного відділу військового з'єднання, після війни — командир полку. За його плечима оборона Москви, Сталінграда, звільнення міст Ростова, Маріуполя, Мелітополя, Міколасева, Очакова, Акермана; держав — Румунії, Болгарії, Югославії, Угорщини. А придивіться, які ці плечі і досі по-молодому розвернуті, яка постава, яке благородство в

вості до людей і в першу чергу до себе. Це ті якості, які стоять в довгому ряду сьогоднішніх дефіцитів, але без яких ми не зможемо збудувати по-справжньому правової, працьовитої, високорозвиненої держави, бо кожна країна стоїть не на мріях і добрих намірах, а на підвалинах ділової роботи і нормальної совісті.

Давайте вчитися у ветеранів. Може б нам запровадити якийсь їхній клуб або лекторій? Скільки цікавого і повчального могли б там розповісти Віктор Кіндратович Шановський, Олександр Пилипович Скар, Марк Ілліч Радомисельський, Пимен Харитонович Коваль, Роман Юрійович Кігель, Микола Степанович Макаренко, Леонід Олександрович Зотов, Василь Михайлович Привалов, Олександр Федорович Зубков, Ми-

добрий приклад у житті. Не в кожному колективі є таке багатство, таке гроно достойних доль і біографій. Гріх великий не використати цього багатства сповна!

То ж, уклонімося нашим ветеранам доземно, щиро привітаймо їх з визначним ювілеєм і не забудьмо про них зразу після свята, як забували уже не раз, як звикли згадувати тільки принагідно, тільки тоді, коли це, як то кажуть, «лягає в рядок»!

Дорогі наші ветерани, си-ва наша гордість, наша честь! Бажаємо кожному з вас здоров'я і довголіття! Хай не болять вас фронтів рани, хай кожен ваш день буде світлим, як 9 Травня 1945-го, хай люблять вас люди так, як любили в останній день Великої Вітчизняної війни.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

За інженерні кадри

Газета видається з лютого 1981 року.

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ КОМСОМОЛУ ВІННИЦЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ

№ 17 (389)

Поледілок, 7 травня 1980 року.

Виходить раз на тиждень

Ціна 2 коп.

1416 ДНІВ І НОЧЕЙ

реста, Будапешта і штурму Берліна. Скрізь були потрібні важкі бомбардувальники.

Перемогу зустрів недалеко від міста Замостя, поблизу с. Волька Лабунська, де в ті, до сліз радісні, хвилюючі дні розміщався наш аеродром. Згадується імпровізований салют в ніч з 8 на 9 травня, в пам'яті ніколи не зітруться імена фронтів друзів, котрі не дожили до триумфу наших доблесних Збройних сил.

Тим то й образливо стає, коли дехто з новоявлених історіографів і наших, і чужих прагне нанівець звести велич нашої Перемоги над фашизмом, знецінити бойові заслуги десятків мільйонів співвітчизників, які віддали своє життя на вівтар слави Вітчизни. Та твердо переконаний, що в історичній пам'яті людства, у людей з чистою совістю не зітруться все те добре, що зроблено радянським народом і його армією в грізну добу Великої Вітчизняної війни. Ми врятували світ від фашистської чуми. І в цьому велич нашого вікопомного подвигу.

М. АРХИПОВ, начальник відділу ВПІ, підполковник у відставці, кавалер ордена Вітчизняної війни I ступеня, двох орденів Червоної Зірки.

У ДЕМ'ЯНСЬКОМУ КОТЛІ

(Початок на 1-й стор.).

край, який проходив у смузі 1-ої ударної армії. Група, поставлена на ліжж, непомітно для німців проникла поблизу залізничної станції Личково в їх розташування, у, так званій, Дем'янський котел. На той час про нього багато писали газети, бо це було, по-суті, перше оточення нашою армією великої кількості фашистських частин.

Становище нашої групи було непомірно складним. Пошуки штабу велись, як правило, вночі. Притулку ніякого, бо всі хати були зайняті німцями. А зима тоді видалася сильно морозною. Правилами маскування заборонялось розводити багаття. Відпочивали прямо на снігу, харчувалися сухомяткою, і, повторюю, вели пошук ворожого штабу. Та, як виявилось трохи пізніше, він був вивезений з оточення. Але наші рейди по місцях розташування фашистів дали багато цінних розвідувальних даних для командування фронту. Зокрема, ми виявили смугу укріплень, визначили бойові порядки німецьких військ, їх боєздатність, що мало певне значення для утримання їх в оточенні майже цілий рік. Скажу більше, Дем'янський

котел відіграв серйозну роль в тому, що група німецьких армій «Північ» так і залишилась в обороні, аж до прориву блокади Ленінграда і її повного зняття. Я і мої бойові друзі — десантники, перебуваючи в цьому лігві, добуваючи розвіддані, сповна спізнали важкий тягар війни. В другій половині лютого у нас закінчилися харчі. Одинадцять днів підряд ніхто й крихти не мав у роті. Підтримували сили снігом, що правив за воду. Поранені, обморожені, в кінці лютого ми пробілися до своїх. Під час прориву ворожого переднього краю я був важко

поранений. Та десантники допомогли добратися в розташування наших військ. Загоїв рани в Свердловську. Звідти направили комсоргом кулеметного батальйону 19 запасної стрілецької бригади. В сорок третьому за станом здоров'я (далось взяти важке поранення) мене комісували по інвалідності.

...Нашій великій Перемозі вже 45. Для історії — відрізок невеликий, а для долі народу — доленосний. І хіба тільки для нашого? Ціною неймовірних жертв наша Армія, наш народ врятували людство від наймерзеннішої диктатури, від кривавого фашизму. І тому наша Перемога має світове, загальнолюдське значення.

Я горжусь тим, що належу до покоління переможців, людей, котрі в суворі години смертельної небезпеки для нашої Вітчизни, все зробили, аби відстояти її честь, незалежність, свободу, а в повоєнні роки, перебуваючи надлюдські труднощі, відновили сплюндровані ворогом поля, заводи, міста, і села. То був теж всенародний подвиг в ім'я покоління прийдешніх.

В. ШАНОВСЬКИЙ,
завідуючий кафедрою філософії, професор, доктор філософських наук, капітан у відставці, кавалер орденів Вітчизняної війни I ступеня і Слави III ступеня.

Володимир Сазонович Буличов народився під Москвою в 1926 році і на початок війни йому не було й п'ятнадцяти. Батько працював на військовому заводі, три старших брати пішли на фронт, а він 1 вересня — до восьмого класу. Залишилися в школі одні вчительки, стояла страшна холоднеча — не мали чим палити, багато людей евакуювалось, у класі сиділо 5 учнів і коли німець наблизився до Москви, школу розпустили.

Батьків завод, на яко-

Перед війною ми поросят. Ко тримали — навряд чи йому захотілося б його обдурити.

Я почав спухати. Натиснеш на цюку пальцем, а там утворюється і довго не зникає ямка. В бунфеті на лісопосаді працювала дівчина, з якою до війни вчилися в одній школі. Побачила мене вперше і відсахнулася: «Володі! Що з тобою?» — став я невпізнаним.

Так було важко, що дехто не витримував. Ніби пенавмісне поранити собі руку сокирою чи

тільки руки довгі, величезні, розплескані, а все інше — ще дитяче. Рукав прорваний і незащитний. Був у директора грізний вигляд, а побачив того рукава і очі враз погасли.

Ну, от — голки в руках тримати не вмієш, а шити навчився. І більше нічого. Але мені достатньо було й цього щоб обходити горілку десятою дорогою. Слово старшого, та ще керівника, мало для нашого покоління дуже велике значення.

...А газети писали про

Важкі будні тилу

му він був працівником житлової служби, частково евакуювався на Урал, але значна кількість людей і обладнання залишилися й випускали все те, чого потребував фронт. При евакуації було багато плутанини, дехто погрів на цьому руки, а окошилось на Сазоні Буличові — завели на нього судову справу, бо пропало якесь майно. Мати хвороблива, змучена не доїданням і холодом, що денно тривожило за трьома синами, вмерла у грудні сорок першого, а на початку 42-го забрали батька. Через півтора року його визнають невинним і звільнять достроково, але факт є фактом — п'ятнадцятилітній Володя залишався круглим сиротою, маючи на руках сестру, інваліда I-ї групи. Ситуація й для мирної доби невесела, а для війни — тим паче.

На фронт Володю не брали, а на військовому заводі, де були одні молоді й дівчата, місце знайшлося. Учень токаря по дереву став юний Буличов.

— Що ми робили? Виточували детальку, таку дрібну, як шашечка — без неї не вибухала авіабомба. А дерева не вистачало. То ми зрізували ті берези, що росли за вікнами цеху.

По тому Володю перевели в цех дорезаготівлі і з січня сорок третього він поїхав на повал лісу — ялину, сосну, березу краювали на паливо.

Щодня то директор, то головний інженер з'являлися у панці і тривожили.

— Ще одну, ще дві палформи додатково. Котельня вистигає.

— «Той час, — говорить Володимир Сазонович, — був у моєму житті схожим на епопею Кодріана під Боярком. Страшно допікав голод. Система була карткова — на суп видавали талончик на 20 грамів крупів, на кашу — 40 грамів. Пам'ятаю, взяв одного разу миску з борщем, а там одна кропива і вода — навіть скалочки жиру.

фронт, про подвиги, від братів. З війни теж ішли листи про бої, про невисокого ворога, якого ми неодмінно здолаємо... І Володя мавився фронтом, мріяв про бої, писав братам, щоб просили за нього у вищих інстанціях. Приїхав у коротку відпустку саршин брат Олександр, пішов до директора.

Це сталося 26 вересня 1944-го. Через півтора місяця йому мало виповнитись вісімнадцять. Буличов почувався, мабуть, найщасливішим серед кількох тисяч таких, як сам, а також фронтовиків, що вертались з госпіталів і тепер перебували на сортувальному пункті. Тут уже пахло фронтом, боями, звідси він неодмінно потрапить на передову.

Мріяв цим не збудитись. Володя Буличов виявився на ту пору досить освіченим чоловіком. Сім закінчених класів щось та значили і по їх він не на фронт, не до кордону, як хотілося а в протилежний бік — до Скопина Рязанської області, де перебувало Телавське піхотне училище. Зважаючи на війну, мали вчитися не більше року, але війна котилась до завершення, вирішили курсантів од парт не відривати і провівся Буличов аж до 46-го. Тож єдиним його фронтом виявився трудні будні тилового чорнороба, з гіркої чаші яких він написав сповна.

Володимир Сазонович став кадровим офіцером — спершу стрілецьким командиром, потім слухачем Військово-Політичної Академії, політпрацівником на флоті, а пізніше аж до демобілізації — в ракетних військах стратегічного призначення. Демобілізувався в званні підполковника і нині читає політичну історію XX століття перед студентами нашого інституту.

В. ІВЧЕНКО.
На фото: **В. С. БУЛИЧОВ.**

Домбайський перевал

Стояло спекотне літо 42-го. То був чи не найдраматичніший період війни. Гітлерівці наблизились до Сталінграда. Наші війська залишили Нальчик, Кисловодськ, П'ятигорськ, Майкоп... Німці увірвалися в передгір'я Кавказу, згодом почали захоплювати його перевали.

На той час я був зарахований курсантом Ордонжиківського гірсько-стрілецького піхотного училища. Не минуло й місяця нашого навчання, як темної зоряної ночі батальйон підняли по тривозі. Перед строем начальник училища оголосив, що підрозділ в складі 270 курсантів і офіцерів направляється на виконання бойового завдання.

Розквартирувавшись в неоподібленій, ми дізнались, що наш батальйон увійшов до 9-го окремого гірсько-стрілецького загону. Десь декада пішла на оволодіння скелелазання, екіпіровку альпіністським спорядженням, організацію тактичних і вогневих взаємодій в умовах гірської місцевості.

Час був скрутний. Долю Кавказу, Закавказзя, бакинської нафти вирішували буквально дні. І тому наш загін, не довчившись як слід був перекинтий в Сухумі, а звідти за допомогою коней та ішаків, пішим ходом дістався на Домбайський перевал, окремі тактичні вузли, якого вже захопили гірські стрільці з німецької дивізії «Едельвейс» і фінської — «Білі ромашки». Одрозу скажу, що в них служили відбірні, добре навчені і тренувані солдати, більшість — з професійних альпіністів. Вони легко переносили кисневе голодування (на Домбай висота понад 4 тисячі метрів над рівнем моря). А нам треба було ще акліма-

тизуватися, але водночас і зав'язати бої, не пропустити фашистів через перевал, до Чорноморського узбережжя. Словом, ні кроку назад.

Саме тут, в горах Кавказу, здобув я фронтове хрещення. Діяли ми за методом розвідки боєм, знищуючи окремі групи гітлерівців, вузли опору. Наступила осінь, потім — зимові морози. Температура в горах сягала мінус сорок. І ось в один з розвідбоїв наш взвод натрапив на групу фашистів-фінів. Бачу, кремезний солдат прямує на мене з карабіном з багнетом наперевіс. Мій же автомат ППШ від морозу заклинило. Залишилось одне — схопитися врукопашну. Так воно і сталося. Фінну все ж таки вдалося завдати багнетного удару, але він прийшовся по диску автомата, далі — в праве стегно. Сутинка була короткою. Обидва повалилися на землю, кожен прагне витягнути ножа. На щастя підоспіли мої товариші. Поранений, я не покинув переднього краю. Вилікував фельдшер загону.

Потім в дні наступу Північно-Кавказького фронту наш загін збив німців з перевалів, брав участь у звільненні Майкопа, Краснодар,

кубанських станиць. Під Єлизаветинською при прориві міцно укріпленої, «Голубої лінії» я отримав два важких поранення. Довелось пролежати в чотирьох госпіталях, поки до кінця не одужав. В гірсько-стрілецьких військах воювати мені було протипоказано.

Так я потрапив у зенітно-артилерійський полк протиповітряної оборони Закавказького фронту. Служив командиром взводу управління дивізіону. В Тбілісі, будучи комсоргом підрозділу, зустрів кінець війни.

Після демобілізації працював у школі військкоровником, вчився в П'ятигорській зуболікарняній школі. Згодом був призваний, як офіцер-медик, в Тихоокеанський флот. Поступив до військово-медичної академії. Після її закінчення працював начальником медслужби ракетного полігону в знаменитому тепер Капустиному Яру. Отримав звання Заслуженого лікаря УРСР, став начальником медслужби крупного військового об'єднання.

Війна для мене, як і для всіх солдат, — суворі школа впродовження на міцність характеру, фронтову співдружність, мужність, вміння будь-що долати труднощі, вистояти, як тепер кажуть, в найекстремальніших умовах. Так було на Домбайському перевалі, так було в переможному наступі на Північному Кавказі, щедро окроплених кров'ю моїх фронтових побратимів.

П. КОБА, полковник медичної служби у відставці, кавалер орденів Вітчизняної війни I ступеня, «За службу Батьківщині» III ступеня, двох медалей «За бойові заслуги», навічник профілакторію ВПІ «Супутник».